

УДК 378.147.1-026.12

©Лебедєва О.А.

ПЕРЕВАГИ ІНТЕРАКТИВНОГО МЕТОДУ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У СУЧАСНОМУ ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ

Постанова проблеми. В традиційному процесі організації навчання іноземних мов в якості засобу передачі інформації традиційно використовувалася одностороння форма комунікації. Її суть полягає в трансляції викладачем інформації та в її подальшому відтворенні студентом. У свою чергу, студент знаходиться в ситуації, коли він тільки читає, слухає, говорить про окремі галузі знань, займаючи лише позицію того, що сприймає. Іноді односторонність може порушуватися (наприклад, коли той хто навчається що-небудь уточнює або ставить запитання) тоді виникає двостороння комунікація.

Постанова задачі. Головною задачею цієї статті є розгляд переваг принципово іншої форми багатосторонньої комунікації в навчальному процесі. Суть цієї моделі комунікації передбачає не просто допустиме висловлювання студентів, що саме по собі є важливим, але й привнесення в початковий процес їх знань.

Викладання, що відкрите в комунікативному плані, можна охарактеризувати наступними твердженнями:

- ті хто навчаються, краще оволодівають певними навичками, якщо їм дозволяють наблизитися до предмету через свій особистий досвід;
- студенти краще навчаються, коли викладач активно підтримує їхній засіб освоєння знань;
- вони краще сприймають матеріал, якщо викладач, з одного боку, структурує предмет для більш легкого освоєння, а з іншого боку, в свою чергу, приймає та включає в обговорення думки студентів, що не співпадають з його особистою точкою зору.

Виклад основного матеріалу. Для організації такого навчального процесу від викладача потрібно внесення змін до процесу викладання, його структури, форм, організації діяльності, принципів взаємодії суб'єктів. А це означає, що пріоритет у роботі педагога віддається діалогічним методам спілкування, спільним пошукам істини, різноманітній творчій діяльності. Все це реалізується при використанні інтерактивних методів навчання. Між іншим, це також передбачає широке використання в навчальному процесі активних та інтерактивних форм проведення занять (мовних симуляцій, ділових і ролевих ігор, розбору конкретних ситуацій, психологічних та інших типів тренінгів) в поєднанні з неаудиторною роботою.

Слово «інтерактив» прийшло до нас з англійської мови від слова «interact». «Inter» — це «взаємний», «act» — діяти. Інтерактивність — означає здатність взаємодіяти або знаходитися в режимі бесіди, діалогу з ким-небудь (людиною) або чим-небудь (наприклад, комп'ютером) [4].

Інтерактивне навчання – це спеціальна форма організації пізнавальної діяльності, засіб пізнання, який здійснюється у формі спільної діяльності студентів. Усі учасники взаємодіють один з одним, обмінюються інформацією, спільно вирішують проблеми, моделюють ситуації, оцінюють дії інших і, на рівні з цим, вони також оцінюють і свою поведінку, занурюються в реальну атмосферу ділової співпраці для вирішення проблеми. Одна із цілей полягає в тому, щоб створити комфортні умови навчання, такі, при яких студенти будуть почувати свою успішність, свою інтелектуальну самостійність, що, у свою чергу, робить продуктивним самий процес навчання [4].

Навчальний процес організований таким чином, що, практично всі студенти виявляються залученими в процес пізнання, вони мають можливість розуміти і рефлексувати з приводу того, що вони знають та думають. Особливість інтерактивних методів – це високий рівень взаємонаправленої активності суб'єктів взаємодії, емоційне, духовне єднання учасників.

У порівнянні з традиційними формами проведення занять в інтерактивному навчанні змінюється взаємодія викладача і студента: активність педагога поступається місцем активності студентів, а завданням педагога стає створення умов для їхньої ініціативи.

У ході діалогового навчання студенти навчаються мислити критично, вирішувати складні проблеми на основі аналізу обставин і відповідної інформації, зважувати альтернативні думки, приймати продумані рішення, приймати участь в дискусіях, спілкуватися з іншими людьми. Для цього на заняттях потрібно організовувати парну і групову роботу, застосовувати дослідницькі проекти, рольові ігри, використовувати роботу з документами й іншими джерелами інформації, творчі роботи та ін.

Студент стає повноправним учасником навчального процесу, а його досвід стає основним джерелом навчального пізнання. Педагог не дає готових знань, але він спонукає учасників до самостійного пошуку, а також виконує функцію помічника в роботі.

Насамперед, інтерактивні форми навчання є важливою складовою проведення занять з іноземної мови, бо вони:

- пробуджують у студентів інтерес;
- заохочують активну участь кожного в навчальному процесі;
- звертаються до почуттів кожного студента;
- сприяють ефективному засвоєнню навчального матеріалу;
- чинять багатопланову дію на студентів;
- здійснюють зворотний зв'язок (зворотна реакція аудиторії);
- формують у студентів, що навчається, думки та відношення;
- формують життєві навички;
- сприяють зміні поведінки.

Слід зазначити, що однією з найважливіших умов для успішного здійснення цього процесу є особистий досвід участі викладача в тренінгових заняттях такого типу. Навчитися різноманітним формам проведення інтерактивних занять можна лише шляхом особистої участі в них. На даному етапі треба виділити певні методи інтерактивних методів навчання. Сучасна педагогіка багата цілим арсеналом *інтерактивних підходів*, серед яких можна виділити такі:

- творчі завдання;
- робота в малих групах;
- навчальні ігри (рольові ігри, імітації, ділові ігри);
- використання суспільних ресурсів (запрошення спеціаліста, екскурсії);
- соціальні проекти та інші позааудиторні методи навчання (змагання, інтерв'ю, фільми, спектаклі, виставки);
- вивчення і закріплення нового матеріалу (інтерактивна лекція, робота з наочними посібниками, відео- і аудіо матеріали, «студент у ролі викладача», «кожен навчає кожного», використання питань, саркастичний діалог);
- тестування;
- розминка;
- зворотний зв'язок;
- дистанційне навчання;
- обговорення складних та дискусійних питань і проблем;
- вирішення проблем (наприклад, «дерево рішень», «мозковий штурм»);
- тренінги [1, с.150].

Окрім цього, існують загальні принципи та алгоритм інтерактивного заняття, серед базових *правил організації інтерактивного навчання* виділити наступні:

- у роботу повинні бути залучені в той чи інший мірі всі учасники, з цією метою корисно використовувати технології, що дозволяють залучити всіх студентів у процес обговорення;
- треба поклопотатися про психологічну підготовку учасників; мова йде про те, що не всі, хто прийшов на заняття, психологічно готові до безпосереднього включення в ті чи інші

форми роботи, у зв'язку з чим будуть корисні розминки, постійне заохочення до активної участі в роботі, надання можливостей для самореалізації;

- студентів у технології інтерактиву не повинно бути багато; кількість учасників і якість навчання можуть стати в прямій залежності одне від одного, тому оптимальна кількість учасників – до 25 осіб;

- приміщення повинно бути підготовленим із таким розрахунком, щоб було легко пересаджуватися для роботи у великих і малих групах;

- чітке закріплення (фіксація) процедур и регламенту; про це необхідно домовитися на самому початку та постаратися не порушувати; наприклад, всі учасники будуть проявляти терпимість до будь-якої точки зору, поважати право кожного на свободу слова, поважати один одного;

- треба ставитися з увагою до поділу учасників семінару на групи; насамперед його ліпше побудувати на основі добровільності, пізніше доречно скористатися принципом випадкового вибору [3, с. 101].

Окрім зазначеного вище, слід також приділити значну увагу обов'язковим умовам організації інтерактивного навчання, серед яких виділимо такі:

- довірливі, позитивні відносини між викладачем та студентом;
- демократичний стиль;
- співпраця в процесі спілкування викладача і студентів між собою;
- опора на особистий («педагогічний») досвід студентів, включення в навчальний процес яскравих прикладів, фактів й образів;

- різноманіття форм і методів викладання інформації, форм діяльності студентів, їх мобільність;

- включення зовнішньої та внутрішньої мотивації діяльності, а також взаємної мотивації тих хто навчається [2, с. 66].

При використанні інтерактивних методів роль викладача різко змінюється, перестає бути центральною, він лише регулює процес, і також займається його загальною організацією: заздалегідь готує необхідні завдання і формує питання або теми для обговорення в групах, дає консультації, контролює час і порядок виконання наміченого плану. Використання інтерактивних форм і методів навчання в процесі викладання іноземної мови в ВНЗ дозволяє отримати:

- *конкретному студенту:*
 - досвід активного використання іноземної мови в майбутній професійній діяльності у взаємозв'язку з мовною практикою;
 - розвиток особистої рефлексії як майбутнього професіонала у своїй галузі;
 - освоєння нового досвіду професійної взаємодії на рівні практики іноземної мовної комунікації в професійній діяльності;
- *навчальній групі:*
 - розвиток навичок спілкування та взаємодії в малій групі;
 - формування ціннісно-орієнтаційної єдності в групі;
 - заохочення до гнучкої зміни соціальних ролей залежно від ситуації;
 - прийняття етичних норм та правил спільної діяльності;
 - розвиток навичок аналізу, а також самоаналізу в процесі групової рефлексії;
 - розвиток здатності вирішувати конфлікти, здатності до компромісу;
- *системі викладач – група:*
 - нестандартне ставлення до організації навчального процесу;
 - формування мотиваційної готовності до міжособової взаємодії не тільки в межах навчання, але й в професійних ситуаціях.

Висновки. Інтерактивне навчання – це спеціальна форма організації пізнавальної діяльності, засіб пізнання, що здійснюється у формі сумісної діяльності студентів, при якій усі учасники взаємодіють один з одним, обмінюються інформацією, спільно вирішують

проблеми, моделюють ситуації, оцінюють дії інших і свою особисту поведінку, поринають в реальну атмосферу ділової співпраці для вирішення проблеми.

Перспективи подальшого дослідження. Слід підкреслити, що інтерактивні форми навчання на заняттях з іноземної мови забезпечують високу мотивацію, міцність знань, творчість і фантазію, комунікабельність, активну життєву позицію, командний дух, цінність індивідуальності, свободу самовираження, акцент на діяльність, взаємоповагу і демократичність. Таким чином, переваги інтерактивного методу викладання іноземних мов у сучасному процесі навчання є очевидні, саме тому вона потребує більш детального дослідження (включно з описом методів такого типу викладання іноземної мови).

Список використаних джерел:

1. Косолапова М.А. Технологические подходы в организации профессиональной подготовки к педагогической деятельности в высшей школе / М. А. Косолапова ; Томский гос. пед. ун-т. – Томск, 2007. – 177 с. – Библиогр. : с. 104–110. – Деп. в ИНИОН РАН № 60426
2. Зеер Э.Ф. Модернизация профессионального образования: Компетентностный подход / Э. Ф. Зеер, А. М. Павлова, Э. Э. Сыманюк. – М.: МПСИ, 2005. – 216 с.
3. Кононец А.Н. Педагогическое моделирование: новые вопросы / А. Н. Кононец // Инновационные подходы к организации образовательного процесса в современном техническом вузе: сб. метод. тр. / под ред. Л. П. Лазаревой ; ДВГУПС. – Хабаровск: Изд-во ДВГУПС, 2008. – С. 22–31.
4. Двучичанская Н. Н. Интерактивные методы обучения как средство формирования ключевых компетенций [Электронный ресурс] / Н. Н. Двучичанская // Наука и образование: электронное научно-техническое издание. – 2011. – Режим доступа: <http://technomag.edu.ru/doc/172651>

Лебедева О.А.

Преваги інтерактивного методу викладання іноземних мов у сучасному процесі навчання

У статті були розглянуті переваги інтерактивного методу навчання на заняттях з іноземної мови. Інтерактивне навчання – це спеціальна форма організації пізнавальної діяльності, засіб пізнання, що здійснюється у формі спільної діяльності студентів, при якій усі учасники взаємодіють один з одним, обмінюються інформацією, спільно вирішують проблеми, моделюють ситуації, оцінюють дії інших і свою особисту поведінку, поринають в реальну атмосферу ділової співпраці для вирішення проблеми. Важливо відмітити, що вищезазначений метод навчання забезпечує високу мотивацію, міцність знань, а також комунікабельність, що значно підвищує рівень володіння іноземною мовою у студентів.

Ключові слова: інтерактивні методи, комунікація, демократичність, форма та умови навчання.

Лебедева О.А.

Преимущества интерактивного метода преподавания иностранных языков в современном процессе обучения

В статье были рассмотрены преимущества интерактивного метода обучения на занятиях иностранного языка. Интерактивное обучение – это специальная форма организации познавательной деятельности, способ познания, который осуществляется в форме совместной деятельности студентов, в которой все участники взаимодействуют друг с другом, обмениваются информацией, сообща решают проблемы, моделируют ситуации, оценивают действия других и своё личное поведение, окунаются в реальную атмосферу делового сотрудничества для поиска решения проблемы. Важно отметить, что вышеуказанный метод обучения обеспечивает высокую мотивацию, крепкие знания, а также коммуникабельность, что значительно повышает уровень владения иностранными языками у студентов.

Ключевые слова: интерактивные методы, коммуникация, демократичность, форма и условия обучения.

O. Lebedeva

The Advantages of the Interactive Teaching Method of Foreign Languages in Modern Educational Process

The article deals with the advantages of the interactive teaching method in foreign language classes. Interactive teaching is a special form of cognitive activity organization, the way of knowing that is carried out in the form of collective students' activity in which all the participants cooperate with each other, share information, deal with problems in common, simulate situations, estimate doings of others and one's personal conduct, dive in the real atmosphere of business cooperation for the sake of problem solving. It is important to emphasize that this teaching method guarantees high motivation, good knowledge and communicability that promote greatly to high level of language proficiency by students.

Key words: interactive methods, communication, democracy, form and conditions of teaching.

Стаття надійшла до редакції 21.02.2014р.